

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

kunta

Vastaajatahon virallinen nimi

Iin kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Kunnanjohtaja Ari Alatossava

p. 040-567 6700

e. ari.alatossava@ii.fi

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Iin kunnanhallitus 21.9.2020

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Uudistus on pääosin kannatettava hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumisen sekä palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden näkökulmasta. Monissa kunnissa väestö on ikääntynyt ja sote-palvelutarpeet ovat korkeat. Myös maaseutumainen toimintaympäristö ja pitkät etäisyydet tuovat erityispiirteitä palvelujen järjestämiseen. Pohjois-Pohjanmaalla kuntien kantokyvyssä ja resursseissa järjestää palveluja on merkittävää vaihtelua. Vahva maakunnallinen järjestäjä, jolla on vastuu

huolehtia palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta voi turvata palvelujen yhdenvertaisuuden nykyistä rakennetta paremmin.

Huomiota tulee kiinnittää siihen, että maakunnan eri alueiden erityispiirteet ja asukkaiden erilaiset tarpeet tulevat huomioiduksi maakuntajärjestäjän toimesta. Lisäksi tavoitteiden toteutuminen edellyttää riittävän rahoituksen turvaamista heti uudistuksen käynnistymisestä lähtien.

Hyvinvointiin ja terveyteen sekä niihin liittyvien erojen kaventamiseen vaikuttavat myös monet muut tekijät kuin lakisääteiset sosiaali- ja terveystyöpalvelut. Esimerkiksi kuntien hyte-työllä, sote-järjestöjen panoksella sekä yhdyspinnoilla mm. sivistystyöpalveluiden kanssa on olennainen merkitys ihmisten hyvinvointiin ja mielekkääseen arkeen. Uudistus tulisikin rakentaa siten, että yhteys kuntiin, sote-järjestöihin, yksityisen sektorin toimijoihin sekä muihin keskeisiin yhteistyötahoihin säilyy tiiviinä myös tulevissa sote-maakunnissa.

Väestön hyvinvointi- ja terveyseroihin ja mahdollisuuksiin kaventaa niitä vaikuttavat sosiaali- ja terveystyöpalvelujen ohella ja osin niitä enemmän työllisyys, koulutus, asunto-olot, vapaa-ajan vietto, ympäristö sekä osallistumisen ja mielekkään toiminnan mahdollisuudet. Sote-uudistuksella voidaan vaikuttaa vain pieniltä osin väestön hyvinvointi- terveyserojen kaventamiseen.

Kuntalaisen hyvinvointiin merkittävästi vaikuttavat palvelut, kuten varhaiskasvatus, perusopetus, toisen asteen koulutus, kulttuuri- ja liikuntapalvelut jäävät edelleen kuntien järjestämisvastuulle ja sote-palvelut erkaantuvat sote-maakunnan järjestettäväksi. Tämä synnyttää uusia yhdys-/rajapintoja, joilla on vaikutusta kuntalaisen hyvinvointiin ja palvelujen yhteensovittamiseen. Asiakkaan yhdenvertaiset ja sujuvat palvelut edellyttävät yhteistyötä kuntien ja sote-maakunnan toimijoiden kesken yhteistyön eri tasoilla.

Sote-uudistus luo edellytyksiä sote-palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden parantamiseen. Ehdotuksessa lähdetään palvelutarpeiden samanlaisuudesta sote-eri osissa asuvien kesken. Esityksessä ei oteta riittäväällä tavalla huomioon kuntien erilaisuutta. Kuntien asukkaiden palvelutarpeet voivat olla erilaisia erityyppisissä kunnissa. Asukkaiden palvelutarpeiden erilaisuus edellyttää erityistarpeiden huomioimista ja palvelujen kohdentamista.

Uudistuksen tavoitteena oleva väestön terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen edellyttää kuitenkin myös kuntien järjestämisvastuulle jäävien palvelujen ja niiden rahoituksen turvaamista, jotta tavoitteeseen olisi mahdollista päästä. Kuntien heikkenevä taloustilanne vaikuttaa suoraan kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen edellytyksiin. Kuntien rahoituksen turvaaminen on kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä.

Väestön hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen ei ole mahdollista pelkästään julkisen sektorin toimenpitein, vaan se edellyttää ihmisten omaehtoista toimintaa sekä yhteistyötä myös kolmannen sektorin toimijoiden sekä yritysten kanssa.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

On tarkoituksenmukaista, että maakuntajärjestäjä vastaa sekä sosiaali- ja terveystoimen palvelujen että pelastustoimen järjestämisestä. Ensihoidon tuella voidaan mm. lisätä kuntalaisten turvallista arkea sekä rakentaa uusia, monimuotoisia kokonaisuuksia kotiin vietävien sosiaali- ja terveystoimen palvelujen tueksi. Pohjois-Pohjanmaalla on käynnissä ensihoitopalvelujen organisoitumiseen liittyvä selvitys, jonka tuloksista on tunnistettavissa hallinnollisia ja toiminnallisia hyötyjä ensihoidon ja sote-palvelujen nykyistä tiiviimmästä integraatiosta. Synergiahyötyjen toteutuminen edellyttää kuitenkin tulevalta maakuntajärjestäjältä vahvaa ohjausta ja kyvykkyyttä

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Maakuntalain säännökset valtuuston vaaleista, päätöksenteosta ja asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksista vastaavat pitkälti kuntalain säännöksiä. Kuntalaki muodostaa hyvän ja koetellun mallin lainsäädännölle. Itsehallinnon ja kansanvaltaisuuden toteutumisen kannalta olennaista on kuitenkin myös se, millainen päätösvalta vaaleilla valituilla maakunnan valtuutetuilla ja muilla päätöksentekijöillä on tosiasiasa. Vaikuttamisen muodollisten välineiden ohella on tärkeä arvioida, mihin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia käyttämällä voi vaikuttaa. Esimerkiksi pitkälle palvelujen järjestämiseen ulottuva ministeriön ohjaus rajoittaa tosiasiallisesti itsehallintoa ja asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia maakunnassa.

Tehtäviä koskevan päätösvalan siirtyminen vahvan kunnallisen itsehallinnon piiristä selvästi heikomman maakunnallisen itsehallinnon piiriin ei ole omiaan vahvistamaan yhteiskunnan kansanvaltaisuutta. Maakunnilla tulisi olla itsenäisempi oikeus päättää palvelujen järjestämisestä ja esimerkiksi mahdollisuus sopia kuntien kanssa palvelujen järjestämistä alueellaan.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

ei pääosin

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei pääosin

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

15 § ja 16 §:

Lakiesityksen periaatteena on, että lainanottovaltuus perustuisi maakunnan taloudelliseen kantokykyyn ja olisi perusteiltaan laskennallinen. Valtuuden määrittely tapahtuisi tilikausittain julkisen talouden reunaehtojen puitteissa. On huomioitava, että valtuus on laskennallinen eikä sen suuruus siten suoraan kytkeytyisi maakunnan investointitarpeisiin. Lisäksi merkille pantavaa on investointeihin liittyvä vahva valtion ohjaus, joka on osin ristiriidassa maakuntien itsehallinnon kanssa.

Lakiesityksessä ongelmaksi voi muodostua se, että maakuntien taloudessa ei ole käytännössä mahdollista varautua tulevien investointien rahoitustarpeeseen (korjausvelka ja uudet investoinnit). Lisäksi lakiesitykseen tarvitaan tarkempaa määrittelyä siitä, miten turvataan taloudellinen kantokyky ja rahoituksen riittävyys niissä maakunnissa, joissa on tiedossa mittavia kiinteistöinvestointeja, kuten esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalle rakennettava Tulevaisuuden sairaala. Myös tässä haasteeksi tulee sote-rahoituslakiin sisältyvä malli, jossa tilinpäätökseen perustuva rahoituksen oikaisu tehdään takautuvasti koko maan tasolla eikä yksittäisen sote-maakunnan toteumaan perustuen.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Sote-maakuntalain 8 § sisältäisi säännökset tehtävien siirrosta maakunnan ja kuntien välillä. Ehdotuksen peruslähtökohtana on maakunnan ja kunnan tehtävien täydellinen eriyttäminen. Maakunta hoitaa laissa sille säädetyt tehtävät eikä maakunta voi sopia tehtävien järjestämisestä kuntien kanssa. Vaikka maakuntalakiin on laajasti omaksuttu kunnallishallinnon käytännössä koeteltuja piirteitä, on tältä osin päädytty täysin poikkeavaan ratkaisuun. Maakuntalaissa tulisi sallia maakunnille ja kunnille mahdollisuus sopia tehtävien järjestämisvastuun siirtämisestä maakunnalta kunnalle ja päinvastoin. Lähtökohtana tulisi olla itsehallintoon ja järjestämistehtävään luontevasti kuuluva mahdollisuus sopia järjestämisvastuun siirtämisestä niissä tehtävissä ja niissä tapauksissa, joissa se on tarkoituksenmukaisinta. Tarpeeton rajoittava sääntely jäykistää toimintaa, vähentää tehokkuutta ja heikentää alueiden ja kuntien poikkeavien olosuhteiden huomioinnin mahdollisuutta

Maakunnalla tulisi olla mahdollisuus arvioida omista lähtökohdistaan, onko tarkoituksenmukaista sopia tehtävien hoitamisesta kunnan kanssa. Sopimismahdollisuus on tarpeen esimerkiksi ympäristöterveydenhuollon, kotouttamisen ja kuntouttavan työtoiminnan tehtävissä sekä opiskeluhuollon, psykologi- ja kuraattoripalveluissa. Maakunnalla tulisi olla mahdollisuus ottaa kunnalta tehtävä hoitaakseen täyttä korvausta vastaan ja toisaalta mahdollisuus siirtää järjestämisvastuuta harkitsemassaan laajuudessa kunnalle.

Kysymys 8. Talouden ohjausjärjestelmä

Maakuntien valtionrahoituksen yleiskatteellisuus on lähtökohtaisesti oikea ratkaisu. Maakuntien rahoituksen riittävyttä suhteessa palvelutarpeisiin (rahoitusperiaate) tukee se, että rahoituksessa otetaan huomioon palvelutarpeen muutos, kustannustason muutos, tehtävien ja veloitteiden muutokset sekä erityisesti jälkikäteen vuosittain tehtävä kustannusten tarkastus, joka turvaa sen, etteivät valtionrahoituksen määräytymisperusteet irtaannu menopohjasta. Se, että palvelutarpeen muutoksesta otetaan huomioon vain 80 %, saattaa aiheuttaa maakunnille rahoituspaineita, joita on syytä tarkemmin arvioida perustuslaissa turvatun rahoitusperiaatteen näkökulmasta.

Sote-maakuntien rahoituksen riittävyys niiden vastuulla olevien palveluiden järjestämiseen on tärkeää myös kuntien näkökulmasta. Maakuntien ja kuntien rahoitus on osa julkisen talouden kokonaisuutta. Julkisen talouden suunnitelmaa valmisteltaessa yhden sektorin rahoitusongelmat väistämättä vaikuttavat myös muihin sektoreihin määriteltäessä eri sektoreiden rahoitusosuuksia ja haettaessa tasapainoa julkiseen talouteen.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä pääosin

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä pääosin

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

kyllä pääosin

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin [määrittelyjen epämääräisyys kuitenkin ongelmallista]

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei pääosin

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä pääosin

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

kyllä

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Ei kantaa

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

8 §: Laissa todetaan: ”Lisäksi sote-maakunnalla on oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palvelun-tuotanto.” Termi ”riittävä” tulisi määritellä laissa tarkemmin.

Kysymys 12

Palvelujen hankkimista yksityiseltä palveluntuottajalta rajoittavat säädökset ja veloitteet epätarkasti määritellystä riittävästä omasta tuotannosta sekä useissa kohdin tarpeettoman tiukka valtion ohjaus voivat johtaa nyt hyvin toimivien monituottajamallien ja julkisen, yksityisen ja 3. sektorin yhteistyön heikentymiseen. Lopputuloksena voi olla toimimaton ja kallis palvelurakenne, joka heikentää palvelujen saatavuutta ja lisää julkisen talouden kustannuksia.

Kysymys 13

Lakiluonnos luo edellytyksiä sote-palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden turvaamiseksi, joskin tämän toteutuminen riippuu rahoituksen riittävydestä. Palvelujen saatavuuden ohella niiden tosiasiallinen saavutettavuus on tärkeää erityisesti perustason palveluissa. Mikäli sote-maakuntien rahoitus ei ole riittävä, voidaan useampia palveluja joutua kokoamaan suurempiin kokonaisuuksiin. Tämä vaarantaisi palvelujen saavutettavuuden sekä perustason vahvistamisen tavoitteiden toteutumisen

6 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa

Kuntien merkittävä rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä tulee huomioida ja varmistaa että kunnilla on sen toteuttamiseksi riittävät taloudelliset resurssit ja osaaminen. Kunnille suunnattavaa erillistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoitusta on pidettävä myönteisenä.

Kunnan ja sote-maakunnan välisen yhteistyön varmistamiseen ei lakiluonnoksessa ole kiinnitetty riittävästi huomiota. Erityisen tärkeää yhteistyö on sote-maakunnan ja kunnan yhteisillä asiakaspinoilla, joissa vaikuttavalla yhteistyöllä on mahdollista edistää asiakkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä hillitä sote- kustannusten kasvua. Yhteisiä asiakaspintoja on mm. lasten ja perheiden palveluissa, nuorten työpajapalveluissa, työllisyyden hoitoon liittyvissä tehtävissä ja maahanmuuttopalveluissa.

7 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sote-maakunnassa

Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutuminen edellyttää yhteistyötä, ja tiedonkulkua sote-maakunnan ja kunnan välillä sekä niitä tukevia, selkeitä yhteistyörakenteita toiminnan eri tasoilla

Väestötasolla kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö edellyttää sote-maakunnalta konkreettista asiantuntijatukea.

Kunnat tarvitsevat johtamiseen reaaliaikaista tietoa ja erityisesti hyvinvoinnin edistämisen tehtävän toteutuminen vaatii onnistuneeseen toteuttamiseen monipuolista tietoa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilasta. Väestön hyvinvoinnin ja terveyden tilaa koskevien riittävien tietojen liikkuminen kuntien ja kuntayhtymien välillä on todettu jo aikaisemmin haasteelliseksi ja uudistukseen liittyvänä keskeisenä riskinä on, että tilanne sote-tehtävien järjestämisvastuun siirron yhteydessä hankaloituu. Lainsäädännöllä tulisi varmistaa, että kunnilla on niiden lakisääteisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistehtävän toteuttamiseksi riittävän kattava ja ajantasainen tietopohja.

Jatkovalmistelussa tulisi keskittyä tiedon ajantasaisuuteen, tiedon liikkumisen rakenteisiin ja mahdollistavaan lainsäädäntöön. Ajantasaisen tiedon toimittamisen velvollisuus olisi syytä kirjata erikseen maakuntien tuottamaan asiantuntijatukeen kunnille. Kunnissa syntyvän tiedon välittämisessä ja kokoamisessa on syytä huomioida siitä kunnille aiheutuvat kustannukset.

8 § Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu

Vaatus järjestämisvastuun toteuttamisen edellyttämästä omasta palvelutuotannosta sekä julkisen vallan käyttöä sisältävien palveluiden hankintakielto rajoittavat tarpeettomasti yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajien hyödyntämistä, ja uhkaavat johtaa tehottomiin ja vaikeasti toteutettavissa oleviin ratkaisuihin.

Lakiluonnoksen perusteluissa todetaan, että yksityisen palveluntuottajan konkurssitilanteessa sote-maakunnan tulee kyetä huolehtimaan kyseisistä palveluista oman palvelutuotantonsa kautta. Tämä herättää kysymyksen siitä, onko sote-maakunta velvollinen ylläpitämään ylikapasiteettia erilaisten häiriötilanteiden varalle, koska säännöksessä edellytetään sote-maakunnalta järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämää riittävää oma palvelutuotantoa. Esimerkiksi yksittäisen palveluntuottajan konkurssitilanteessa palveluista voidaan huolehtia oman tuotannon ohella esim. muiden yksityisten ja kolmannen sektorin palveluntuottajien kanssa sekä erityisjärjestelyin eikä pelkästään oman palvelutuotannon avulla. Kunnat lähtevät jo nykyisin jatkuvuudenhallinnan ja varautumisen suunnittelussaan siitä, että ne käyttävät oman tuotantonsa lisäksi myös muita palveluntuottajia.

Järjestämisen rajaamista sote-maakunnan alueeseen on täsmennettävä esim. ostopalvelujen ja palvelusetelin osalta. Jos oma toiminta on kiellettyä maakunnan ulkopuolella, on selkiytettävä sitä, koskeeko vastaava rajaus myös muita tuotantotapoja. Jos näin on, sillä olisi merkittäviä toiminnallisia sekä kustannus- ja yritysvaikutuksia, jotka olisi arvioitava.

Sote-maakunnan toimialan alueellinen rajaus maakuntalaissa

Sote-maakunta voi 6 §: mukaan harjoittaa alueellaan sen lakisääteisiä tehtäviä tukevaa, vähäriskistä liiketoimintaa. Alueellinen rajaus poikkeaa kuntalain nykysäätelystä ja voi johtaa joissakin

tapauksissa maakunnan järjestämismvastuulle siirtyviä palveluja tuottavien osakeyhtiöiden toiminnan huomattavaan rajaukseen. Ehdotettu alueellinen toimialan rajaus on tarpeettoman tiukka.

12 § Edellytykset palvelujen hankkimiselle yksityiseltä palveluntuottajalta

12 a § Sosiaali- ja terveydenhuollon vuokratyövoiman käyttö

Vaatusimus siitä, että hankittavien palvelujen on oltava sisällöltään, laajuudeltaan ja määrälliseltä osuudeltaan sellaisia, että sote-maakunta pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämismvastaansa toteuttamisesta myös hankittavien palvelujen osalta, on tulkinnanvarainen. Järjestämismvastuuseen liittyy lähtökohtaisesti aina vastuu myös ostopalveluista.

Ilmaisu kaikissa tilanteissa on moniselitteinen ja herättää huolen siitä, edellytetäänkö palvelutuotannossa päällekkäistä kapasiteettia.

Vaatusimus siitä, että sote-maakunta ei saa hankkia yksityiseltä palveluntuottajalta palveluja, joihin sisältyy julkisen vallan käyttöä, tulee lakiluonnoksessa esitettyssä kategorisessa muodossa tarkoittamaan Kuntaliiton arvion mukaan toteuttamiskelvotonta palvelurakenteen muutosta.

On epätarkoituksenmukaisena rajata vuokratyövoiman käyttöä 12 §:n mukaisilla ulkoistusten reunaehdoilla, koska vuokratyövoima on sote- maakunnan johdon ja valvonnan alaisena samalla tavalla kuin oma henkilöstö. On riittävää, että vuokratyövoimaa koskevat samat kelpoisuus- ym. vaatimukset kuin omaa henkilökuntaa.

49 § Varautuminen yhteistyöalueella

Kaikissa maakunnissa tulee olla sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskus ja itsenäiset valmiudet tilannekuvan ylläpitämiseen, ei ainoastaan yliopistollista sairaalaa ylläpitävissä maakunnissa. Paikallisten sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden yhteistyö alueensa kuntiin varmistaa parhaiten varautumisen edellytykset, ohjauksen ja tarkoituksenmukaisen tiedonkeruun tilannekuvan osalta. Vastuun siirtyminen kauemmas peruskunnista vie käytännön toimijat etäämmälle toisistaan. Esimerkiksi Covid-19 pandemia osoittaa, että keväällä 2020 kerätty tilannekuva ei riittävästi huomioinut alueellisia erityispiirteitä, millä oli merkitystä mm. johtamistoiminnan kannalta.

56§ Asiakas- ja potilastietojen rekisterinpito

Sosiaali- ja terveystalveluiden vaikuttavan toteuttamisen ja palveluiden yhteensovittamisen edellytyksenä on se, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoja pystytään tietoturvasallisesti hyödyntämään moniammatillisen yhteistyön tukena. Nykytilassa terveydenhuollon ja sosiaalihuollon

monilta osin erilliset potilas- ja asiakastietojen käsittelyä, niiden rekisterinpitoa ja salassapitoa koskevat säädökset hankaloittavat sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakaslähtöistä toteuttamista, erityisesti tilanteissa, jossa asiakkaan saamaan palvelukokonaisuuteen sisältyy sekä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon tehtäviä. Laajempi tietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön uudistamiseen ja selkeyttämiseen tähtäävä valmistelu tulee käynnistään riittävästi resursoituna välittömästi

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämistä

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä pääosin

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Ei kantaa.

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä pääosin

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Ei kantaa.

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Ei kantaa.

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

5 § Tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin

Tavoite koota erikseen määritettyjä palveluja suurempiin kokonaisuuksiin on hyväksyttävissä erityisesti toiminnallisista perusteista, joita pykälän perusteena kuitenkin ei mainita. Riippumatta

koottavista tehtävistä, on jokainen maakunta pelastustoimen palvelujen tuottamisen osalta täysivaltainen. Koottavat tehtävät eivät synnytä maakuntien rakenteellista jakoa kahteen eri tasoon.

6 § Pelastustoimen palvelutasopäätös

Muutosesitys: lisätään maakunnalle velvoite kuulla kuntia pelastustoimen palvelutasopäätöksestä.

Perustelu: Kunnilla tiedot toimintojensa riskitasoista, aluesuunnittelusta, rakentamisesta jne., joita pelastustoimi tarvitsee alueellisen riskitiedon kokoamisessa ja palvelutarpeen kartoittamisessa. Lisäksi kunnilla vastuu perusinfrastruktuurin tuottamisesta ja ylläpitämisestä, joilla on suora vaikutus maakuntien varautumiseen.

9 § Pelastustoimen neuvottelukunta

Muutosesitys: Perusteluosaan lisätään maininta, että pelastustoimen neuvottelukunta kuulee työssään kuntia.

Neuvottelukunnan ei tule olla ohjauksen, vaan (asiakas)palautteen käsittelyn rakenne. Neuvottelukunnan tulee kerätä palautetta pelastustoimen palveluista ja neuvottelukunnan työn puitteissa tulee kuulla mahdollisimman laajaa joukkoa pelastustoimen asiakkaita ja sidosryhmiä. Perusteluissa on mainittu pelastustoimen järjestökentän sekä pelastustoimen asiantuntijoiden kuuleminen, mutta ei kuntien kuulemista.

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Esitys lisää merkittävästi valtion ohjausta pyrkien estämään maakunnan itsehallinnon pelastustoimen asioissa. Esityksessä kuvatut tavoitteet olisivat saavutettavissa nykyjärjestelmän puitteissa. Esityksessä valtion ohjauksen sellaisenaan väitetään tuottavan tavoitteiden mukaisen pelastustoimen kehityksen.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä pääosin [(ei kantaa pelastustoimeen, Uudenmaan aluejako sisältää kysymysmerkkejä, Pohjois-Pohjanmaan ja Oulunkaaren osalta ok, joskin Simon osalta tarkoittaa uutta yhteistyön suuntaa)]

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä pääosin

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

ei pääosin

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

kyllä pääosin

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei pääosin

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei kantaa

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Ei kantaa.

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

kyllä pääosin

44. Voimaannolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Voimaannolain 21 §:n 2 momentti ehdotetaan muutettavaksi kuulumaan seuraavasti:

21 §

Kunnan järjestämän perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen toimitilat

Sote-maakunta ja kunta tekevät toimitilojen hallinnasta vuokrasopimuksen siten, että se on voimassa vähintään 31 päivään joulukuuta 2027 asti. Sote-maakunnalla on oikeus pidentää vuokrasopimuksen voimassaoloa kahdella vuodella ilmoittamalla siitä kunnalle viimeistään 12 kuukautta ennen vuokrasopimuksen voimassaoloajan päättymistä. Samassa ajassa sote-maakunnan tulee myös ilmoittaa kunnalle toimitiloista, joiden käytöstä mainittujen siirtymäaikojen jälkeen maakunta haluaa käynnistää neuvottelut kunnan kanssa. Jos maakunta ei ilmoitusta tee, kunnalla on oikeus pidentää vuokrasopimusta yhdellä vuodella.

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaannolaista.

Kysymys 38. (Omaisuuksien siirtyminen sote -maakunnille).

On sinällään perusteltua, että maakunnille siirtyvät sairaanhoitopiireistä ja erityishuoltopiireistä palveluiden järjestämisen ja tuottamisen edellyttämät toimitilat ja irtain omaisuus. Järjestelyn hyväksyttävyyden kuntien näkökulmasta riippuu kuitenkin toteuttamistavasta, erityisesti siitä, miten omaisuudensiirrot kompensoidaan kunnille.

Kuntien näkökulmasta kysymys on uudistuksen voimaantullessa kuntien omistukseen jäävien toimitilojen käyttö sote- palveluiden tuottamiseen siirtymäkauden vuokrajärjestelyn (3+1 vuotta) jälkeen ja vuokrataso siirtymäkaudella. Keskeinen ongelma kuntien näkökulmasta on, että ne joutuvat olemaan pitkään epätietoisia siitä, tulevatko maakunnat hyödyntämään kuntien sote-käytössä uudistuksen voimaantulohetkellä olevia tiloja siirtymäkauden jälkeen ja millä mekanismeilla ja hinnalla mahdollinen tämä hyödyntäminen toteutetaan.

Maakunnat tulevat tarvitsemaan siirtymäkauden jälkeenkin kuntien omistukseen jääviä toimitiloja laajassa mitassa. Maakuntien mahdollisuudet ostaa toimitiloja ovat rajalliset, kun otetaan huomioon esityksen mukaiset maakuntien erittäin rajoitetut lainanottovaltuudet. Kunnat puolestaan eivät

siirtymäkauden jälkeen voi vuokrata kunnan taseessa olevia toimitiloja maakunnille, vaan toimitilat tulisi siirtää markkinaehtoisesti toimiviin kuntien tai maakuntien ja kuntien yhteisesti omistamiin yhtiöihin.

Perusteltuna voidaan pitää järjestelyä, jossa sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien maapohjat säilyisivät kuntien omistuksessa, jolloin ajan myötä palveluiden järjestämisen kannalta mahdollisesti tarpeettomaksi jäävät maa-alueen jäisivät joustavasti hyödynnettäviksi kuntien maapolitiikassa ja kaavoituksessa.

Kysymys 39. (Kunnille maksettavat korvaukset omaisuusjärjestelyistä)

Ehdotettu kunnille maksettavan kompensaation laukaiseva taloudellisten menetysten raja-arvo (0,7 prosenttiyksikköä laskennallisesta kunnallisveron korotustarpeesta) on liian korkea. Kompensaatiota laskettaessa tulee myös ottaa huomioon esityksestä poiketen kaikki omaisuuslajit. Korvauksen tulee siten kattaa myös kuntien osuudet maakunnille siirtyvien kuntayhtymien peruspääomista sekä maakunnille kunnilta siirtyvän sote -irtaimiston, jonka arvo on oletettavasi valtakunnan tasolla satoja miljoonia euroja. Tätä on edellyttänyt myös eduskunnan perustuslakivaliokunta (PeVL 65/2018 vp).

Esityksen mukaan mainittuja omaisuuden siirtoja ei otettaisi korvausta laskettaessa huomioon, koska ne voitaisiin kuitata alentamalla kuntien peruspääomaa eivätkä siten olisi tulosvaikutteisia. Kuntaliitto on lausunnossaan todennut, että tarkoituksena on kompensoida kunnille omaisuuden siirroista aiheutuvia taloudellisia menetyksiä. Taloudellinen menetys on reaalin riippumatta siitä, käsitelläänkö se tilinpäätöksessä tulosvaikutteisesti vai taseessa peruspääoman alenemisena.

lin kunta kannattaa kuntaliiton ehdotusta viime hallituskaudella käsittelyssä olleeseen hallituksen esitykseen antamaansa lausuntoa vastaavasti, että korvaus myönnetään, jos kunnan taloudellinen menetys on vähintään kolme miljoonaa euroa tai se vastaa vähintään 0,25 prosenttiyksikön laskennallista korotustarvetta kunnan tuloveroprosenttiin.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä

toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei kantaa

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

kyllä

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

4 §, 5 §:

Sote-rahoituslakiin liittyen huomiota on tarpeen kiinnittää myös asiakas- ja käyttömaksuihin. On hyvä, että maksutuottojen väliaikaisella kasvulla ei ole suoraa vaikutusta yksittäisen maakunnan rahoitukseen. Toisaalta maksutuottojen väheneminen voi aiheuttaa maakunnalle haasteita rahoituksen riittävyteen. On ongelmallista, että esimerkiksi osassa maakuntia tehtävät mahdolliset asiakasmaksujen korotukset saattavat heijastua koko maan tarkastelussa myös muiden maakuntien nettorahoitukseen.

7 §, 10 §, 36 §:

Lakiehdotuksen mukaan palvelutarpeen kasvu otettaisiin huomioon siten, että kustannusten vuosittainen nousu vastaa 80 prosenttia arvioidusta palvelutarpeen kasvusta (7 §). Tavoitteena on, että maakunnilla olisi kannuste kustannusten kasvun hillintään. Vuosina 2023-2024 arvioitu vuosittainen palvelutarve otettaisiin kuitenkin huomioon kokonaisuudessaan (36 §).

Lakiesityksen mukaan rahoituksen taso tarkistettaisiin vuosittain jälkikäteen vastaamaan toteutuneita tilinpäätöstietoja (10 §). Takautuva rahoituksen tarkistaminen kuitenkin tehtäisiin koko maan tasolla, joten rahoitusmalli ei ole yksittäisen maakunnan kannalta tosiasiallisesti kustannusperusteinen (10 §) vaan rahoitus kohdentuu maakunnille rahoituslain määräytymistekijöiden mukaisesti laskennallisena rahoituksena.

Lähtökohtaisesti tehostamiseen kannustavat rahoituslain elementit ovat kannatettavia. On myös myönteistä, että kustannusten kompensatio tehdään tilinpäätösten valmistuttua. Kuitenkin takautuva, koko maan tasolla tasattava laskennallinen rahoitusmalli ei tämän hetkisen arvion mukaan ole Pohjois-Pohjanmaalle rahoituksen yhdenvertaisuutta tukeva liittyen mm. nuoreen, mutta nopeasti ikääntyvään väestörakenteeseen.

10 §, 11 §, 26 §:

Maakunnalla on myös oikeus lisärahoitukseen (11 §, 26 §), jos rahoituksen taso ei muutoin turvaa perustuslain mukaisia riittäviä soten ja pelastustoimen palveluja. Lisärahoituselementti on tarpeellinen lisä rahoituskokonaisuudessa. Lähtökohtaisesti on myös hyvä, että maakunnan saama mahdollista lisärahoitusta ei automaattisesti oteta huomioon kyseisen maakunnan seuraavan vuoden rahoitusta korottavana tekijänä, vaan arvio tehdään erillisellä menettelyllä. Lisärahoitus ei siten suoraan vaikuta koko maan rahoituksen tasoon seuraavana vuonna, mutta se nostaa osaltaan jälkikäteen tehtävässä kustannusten tarkistuksessa huomioon otettavia maakuntien toteutuneita kustannuksia (10 §). Myönteinen muutos lainsäädännössä edelliseen hallituskauten verrattuna on se, ettei yksittäisen maakunnan mahdollinen lisärahoitus myöskään automaattisesti vähennä muiden maakuntien laskennallista rahoitusta.

On kuitenkin todettava, että lisärahoitus ei ole kestävä ratkaisu sellaisen maakunnan palvelujärjestelmän pitkäaikaiseen rahoitukseen, jonka haasteiden taustalla on rakenteellisia tai muita vastaavia ongelmia. Näin ollen on perusteltua, että toistuva lisärahoituksen saaminen voi johtaa maakunnan arviointimenettelyn käynnistymiseen (sote-maakuntalaki 120 §, 121 §).

13 §, 14 §:

Uudistetut tarvetekijät ja painokertoimet (13 §, 14 §) pohjautuvat THL:n huhtikuussa 2020 julkaisemaan tutkimukseen (Häkkinen ym., 2020) ja sen tuleviin päivityksiin. Lakiluonnoksen perusteluissa tuodaan esiin, että tutkimus päivitetään ennen uudistuksen voimaantuloa ja siihen pohjautuen säädetään vielä vuonna 2022 vuodesta 2023 lähtien sovellettavista tarvetekijöistä ja niiden painokertoimista. Tietojen päivittäminen on myönteinen seikka, mutta toisaalta tämä

aiheuttaa sen, että lausuntokierroksella tarvetekijöiden ja niiden painokertoimien lopullisia vaikutuksia Pohjois-Pohjanmaan rahoitukseen ei pystytä arvioimaan.

Uusien tarvetekijöiden ja painokertoimien hyödyntämiseen sisältyy useita ongelmallisia näkökohtia. Häkkinen ym. toteavat tutkimusraportissaan seuraavaa: ”Jotta tutkimusta voitaisiin hyödyntää valtionosuuksien laskennassa ja järjestelmän uudistustyössä, tulisi hankkeessa kerätyn aineiston sisältöä tarkentaa ja päivittää vuosittain.” Lakiesityksessä on tuotu esiin, että tarvetekijöitä ja painokertoimia tarkistettaisiin vähintään neljän vuoden välein. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarvetekijöiden painokertoimien päivittämisestä tarvittaessa vuosittain. Lähtökohtaisesti ajantasaisuus ja joustavuus rahoituksen kriteereissä ovat myönteinen asia, mutta toisaalta niiden hintana on rahoituksen tason ennustettavuuden heikkeneminen. Vakautta ennakkointiin toisi esimerkiksi se, että kriteerien muutos olisi mahdollista vain lainsäädännön kautta.

Häkkisen ym. esittämän mallin hyödyntämisen haasteet liittyvät lisäksi siihen, että aineistossa on kattavan kustannustiedon puuttuessa jouduttu käyttämään useita laskennallisia menetelmiä erityisesti sosiaalihuollon osalta. Samoin laskennan ulkopuolelle on jouduttu jättämään monia tekijöitä esim. työterveyshuollon vaikutuksiin liittyen. Ongelmia tuo myös se, että tutkimuksen perusjoukko on useamman vuoden jäljessä verrattuna rahanjakohetken väestöön erityisesti kuolemien, syntymien ja muuttoliikkeiden vuoksi. Samoin on huomioitava, että raportissa käytetyt kustannukset eroavat monista syistä johtuen THL:n tilastosta sekä kuntataloustilastosta.

Häkkisen ym. laskentamallissa sote-palveluiden tarveindeksi on laskettu painottamalla kolmen palveluryhmän (terveys-, sosiaali- ja vanhuspalvelut) tarvekertoimia kuntien tilinpäätösten mukaisilla kustannusosuuksilla. Palveluryhmien osuus kuitenkin vaihtelee maakunnittain ja tämä vaikeuttaa rahoituksen yhdenvertaista jakaantumista maakuntien välillä. On myös todettava, että sosiaalihuollon estimointitulokset poikkeavat osittain erittäin merkittävästi neljällä alueella, jotka toimivat tietopohjana tutkimuksessa (mm. Oulu). Tämä voi johtua eroista mm. sosiaalihuollon kustannusten määrittelyssä, diagnoosien kirjaamisessa tai palvelujen tuotannossa. Lopuksi on vielä huomautettava, että tutkimuksen tietopohjassa on puutteita. Suurin aineisto-ongelma on, ettei sosiaalihuollon avohoitoa eikä ikääntyneiden toimintakykyä koskevia tietoja kerätä valtakunnallisiin rekistereihin.

Rahoituksen kriteerit ja painoarvot edellyttävät vielä kriittistä tarkastelua ja nykyistä luotettavampaa tietopohjaa ennen kuin niitä tulisi soveltaa maakuntien rahoituksen perustana.

15 §:

Yhtenä sote-maakuntien rahoituksen kriteerinä on myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin (15 §), jonka on tarkoitus tulla mukaan rahoituselementiksi vuonna 2026. Lähtökohtaisesti on hyvä, että rahoitus kannustaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen maakunnissa. Summa on kuitenkin ainakin alkuvaiheessa pienehkö; esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan osalta arviolta noin 13,7 miljoonaa euroa. Lakiesityksen perusteissa on hahmoteltu alustavia kriteereitä hyte-kertoimelle.

Lopullisista indikaattoreista, niiden painokertoimista ja laskennassa käytettävästä datasta säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella. On myönteistä, mikäli hyte-kerroin kannustaa maakuntia paitsi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön, mutta myös panostamaan tiedontuotannon laatuun ja raportointiin. Toisaalta on huomioitava, että hyteä ja ennaltaehkäiseviä palveluja koskevat tilastoaineistot edellyttävät tällä hetkellä kehittämistä. Samoin kriteerien säätämisessä tulee huomioida se, että ne eivät saa kannustaa maakuntia osaoptimointiin lisärahoituksen toivossa.

34 §:

Vuoden 2023 maakuntien rahoituksen tasoa (34 §) määritettäessä käytetään kunnittaisia vuoden 2021 tilinpäätöstietojen ja vuoden 2022 talousarvotietojen keskiarvoja, jotka on skaalattu vuoden 2022 tasoon. Maakuntien rahoituksen määrä tarkistetaan myöhemmin vastaamaan vuoden 2022 todellisia tilinpäätöstietoja, mutta tämä tapahtuu käytännössä vasta vuonna 2024.

Talousarvotietojen käyttäminen tulevien maakuntien ensimmäisen vuoden rahoituksen pohjana on ongelmallista. Sosiaali- ja terveystalouden talousarviolaskelmat voivat olla liian tavoitteellisia kuntien kireä taloustilanne huomioiden. Myös COVID-19-epidemian talousvaikutuksia vuoden 2022 toteumaan on vielä mahdoton ennakoita. Maakunnan käynnistymisen ensimmäisiin vuosiin sisältyy merkittäviä talouspaineita mm. muutuskustannuksiin liittyen, joten rahoituksen riittävä taso tulisi turvata heti ensimmäisestä toimintavuodesta lähtien. Maakuntaan siirtyviä kustannuksia voisi arvioida esimerkiksi vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten keskiarvona vuoden 2022 tasoon korotettuna tai vähintään huomioida kuntien vuoden 2022 tilinpäätösennusteet mahdollisuuksien mukaan.

35 §:

Maakuntien rahoituksen tasoa arvioitaessa on lisäksi huomioitava seitsemän vuoden siirtymäaika (2023-2029), jolloin toimeenpantaisiin lakiesityksen mukainen siirtymätasaus (35 §). Siirtymätasaus tarkoittaisi Pohjois-Pohjanmaan osalta sitä, että käytännössä täysimääräisen laskennallisen rahoituksen taso saavutettaisiin vasta kuudentena vuonna eli 2028. Kansallisella tasolla pitkää siirtymäaika voidaan pitää myönteisenä. Pohjois-Pohjanmaan osalta se kuitenkin viivästyttää olennaisesti täysimääräiseen laskennalliseen rahoitukseen siirtymistä ja siten asukkaiden palvelutarpeiden huomioimista valtion rahoituksessa. Lisäksi tiedossa on, että rahoituksen määräytymistekijät voivat asetuksilla muuttua periaatteessa vuosittain, joten rahoituslain ns. lopullisia vaikutuksia siirtymäajan jälkeen on Pohjois-Pohjanmaan osalta mahdoton arvioida.

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

On ennakoitavissa, että uudistuksen valmistelu ja toimeenpano aiheuttavat merkittäviä muutuskustannuksia. Osa muutuskustannuksista syntyy jo ennen maakuntien muodostumista esimerkiksi hallinnollisiin valmisteluihin liittyen. Kriittinen kysymys maakuntien talouden kantokyvyn ja rahoituksen riittävyyden näkökulmasta on palkkojen harmonisointi. Viime aikaiset päätökset liittyen Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymään (Työtuomioistuin 2018:18) sekä Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystalouteen (Työtuomioistuin 2019:82) antavat viitteitä siitä, että harmonisoinnin kustannus tulee olemaan todennäköisesti ennemminkin arvion yläpäässä.

Myönteistä on, että maakuntien rahoitusmallissa pysyväisluonteiset muutoksesta aiheutuvat kustannukset tulevat automaattisesti huomioiduksi toteutuneiden kustannusten perusteella tehtävän takautuvan kompensaation muodossa (10 §). Kriittikkiä on esitettävä kuitenkin siitä, että kompensaatiossa on käytännössä noin kahden vuoden viive ja lisäksi tarkastus tehdään koko maan tasolla, eikä yksittäisen maakunnan todellisten kustannusten perusteella.

Lakiesityksen ja vaikutusten arvioinnin olennainen puute on, että muutuskustannusten tasoa on pystytty arvioimaan vain karkealla tasolla ja näin ollen myöskään ei ole selkeää määrittelyä muutuskustannusten kompensaatiosta maakunnille. Pohjois-Pohjanmaa kannalta on kriittisen tärkeää, että muutuskustannukset korvataan maakunnalle täysimääräisesti mahdolliset nettohyödyt ja tehostamistavoitteet huomioiden.

Perustuslain näkökulmasta lähtökohtana on pidettävä sitä, että valtion rahoituksen tulee turvata sote-maakunnille riittävät taloudelliset edellytykset suoritua lakisääteisten tehtävien järjestämisestä. Kriittistä maakuntien järjestämistehtävän asianmukaisen hoitamisen turvaamiselle on nimenomaisesti valtion rahoituksen riittävyys ja sen oikea kohdentaminen. Tähän liittyen edellä kuvatut ongelmakohdat rahoituslaista tulisi korjata ja/tai tarkentaa, jotta maakunnilla on perustuslain edellyttämät tosiasialliset mahdollisuudet turvata lain edellyttämät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimen palvelut (perustuslaki 22 §). Samoin on huomioitava, että voimavarojen riittävyttä tulee arvioida viime kädessä yksilöiden tarpeen, ei pelkästään keskimääräisen väestön tarpeiden perusteella.

Maakuntien rahoituksen riittävyttä suhteessa palvelutarpeisiin (rahoitusperiaate) tukee se, että rahoituksessa otetaan huomioon palvelutarpeen muutos, kustannustason muutos, tehtävien ja velvoitteiden muutokset sekä erityisesti jälkikäteen vuosittain tehtävä kustannusten tarkastus, joka turvaa sen, etteivät valtionrahoituksen määräytymisperusteet irtaannu menopohjasta. Se, että palvelutarpeen muutoksesta otetaan huomioon vain 80 %, saattaa aiheuttaa maakunnille rahoituspaineita, joita on syytä tarkemmin arvioida perustuslaissa turvatun rahoitusperiaatteen näkökulmasta.

Maakuntien rahoituksen riittävyys niiden vastuulla olevien palveluiden järjestämiseen on tärkeää myös kuntien näkökulmasta. Maakuntien ja kuntien rahoitus on osa julkisen talouden kokonaisuutta. Julkisen talouden suunnitelmaa valmisteltaessa yhden sektorin rahoitusongelmat väistämättä vaikuttavat myös muihin sektoreihin määriteltäessä eri sektoreiden rahoitusosuuksia ja haettaessa tasapainoa julkiseen talouteen.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

kyllä pääosin

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

kyllä pääosin

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

28 § Perustoimeentulotuen rahoitusvastuu (50 %) kuuluu jatkossa kokonaisuudessaan maakunnille, niin kuin vastuu muistakin sosiaalitoimen tehtävistä. Lakiluonnoksessa ei esitetä kunnalle mahdollisuutta järjestää sosiaalitoimen palveluita, joten myös kuntien rahoitusvastuu sosiaalitoimen palveluista tulee siirtää maakunnille.

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Uudistuksessa veronmaksajan ja valtion asema on kiinnitetty. Myös maakunnat aloittavat toimintansa kunnista siirtyviä kustannuksia vastaavilla tuloilla. Tämä johtaa tilanteeseen, jossa kaikki uudistuksesta aiheutuvat talouden muutosvaikutukset kohdistuvat kuntiin ja kuntatalous toimii näiden muutosvaikutusten tasaajana.

Uudistus muuttaa kaikkien kuntien verotuloja ja valtionosuutta. Lisäksi uudistus voi aiheuttaa suuriakin muutoksia kunnan verorahoituksen rakenteeseen eli verotulojen ja valtionosuuksien suhteeseen. Myös kunnan talouden tasapaino voi muuttua.

Suuria muutoksia esitetään lievennettävän viidellä valtionosuusjärjestelmään sisällytettävällä tasausmekanismilla. Viisiosainen tasausmekanismien kokonaisuus jää pysyväksi osaksi uuden kunnan valtionosuutta.

Kaupunkien ja kuntien elinvoima tulee turvata myös uudistuksen jälkeen

Uudistuksessa kuntien verorahoituksen rakenne säilyy. Kuntien verorahoitus muodostuu myös uudistuksen jälkeen kunnallis- ja kiinteistöverotuloista, osuudesta yhteisöveron tuottoon ja laskennallisista valtionosuuksista. Uudistus kuitenkin muuttaa useassa kaupungissa ja kunnassa verotulojen ja valtionosuuksien suhdetta.

Uudistuksessa kaupunkien ja kuntien suhteellinen velkaantuneisuus lisääntyy. Tällä voi olla vaikutusta kuntien investointien rahoitukseen ja investointikyvyn turvaamiseen.

Akuutit muutokset, esimerkiksi koronaepidemian vaikutuksia kuntatalouteen, tulee huomioida lakiluonnoksessa.

Heikentynyt kuntatalous ja koronavirusepidemia vaikuttavat uudistuksen laskelmiin. Uudistuksen rahoituslaskelmat – kustannusten ja tulojen siirto, kunnan talouden tasapainon muutoksen tarkastelu ja siitä johdettavat pysyvät tasauuserät – tehdään poikkileikkauksena.

19,1 miljardin euroa kustannuksia ja tuloja siirretään kunnista maakuntiin koronavuosien tietoihin perustuen. Kuntatalouden muuttunut tilanne, erityisesti koronaepidemia vaikuttavat juuri niihin vuosiin 2020-2022, joiden kustannus- ja tulotietoja käytetään uudistuksen laskelmien pohjana.

Koska koronaepidemia vaikuttaa kaupunkien ja kuntien tuloihin erityisesti vuonna 2020 ja menoihin myös vuosina 2021 ja 2022, uudistuksen pysyväksi osaksi kuntien valtionosuuteen jääviä siirto- ja tasausmekanismeja ei voi perustaa näiden vuosien tietoihin. Uudistusta tulee joko siirtää, lakiluonnoksessa esitettyjä laskentavuosia muuttaa tai siirto- ja tasausmekanismien laskennassa käytettävistä tiedoista tulee erottaa koronaepidemian vaikutus sekä tulo- että menopuolelta.

Uudistuksella ei saa olla vaikutusta kunnan talouden tasapainoon: enimmäismuutosten rajaus tulee olla +/- 0 €/as.

Uudistuksen lähtökohtana ja tavoitteena on linjattu, että kuntien talouteen kohdistuvat muutokset nykytilaan verrattuna ovat mahdollisimman pienet. Tämä on todettu myös lakiluonnoksessa.

Kuntien heikentyneen taloudellisen tilanteen ja koronaepidemian talousvaikutusten takia kunnat ovat nyt erilaisessa tilanteessa kuin edellisellä sote-uudistuskierroksella.

Lakiluonnoksessa hyväksytty +/-100 €/as enimmäismuutos on liian suuri muutos ottaen huomioon kuntien tämän hetken taloudellisen tilanteen ja erityisesti koronaepidemian vaikutukset.

Sote-uudistus ei saa muuttaa kunnan talouden tasapainoa puoleen tai toiseen. Enimmäismuutosten tasauksen tulee olla +/- 0 €/asukas.

Merkittäviä kuntatalouteen kohdistuvia päätöksiä tehdään vajain tiedoin

Lakien hyväksymishetkellä ei voida arvioida uudistuksen lopullista vaikutusta yksittäiseen kuntaan. Uudistukseen liittyvistä talousvaikutuksista keskeisin lakiluonnoksesta puuttuva osio on maakuntaverotus.

Myös sekä kuntavaikutuksiin että maakuntien rahoitukseen liittyen laskelmien keskeneräisyys ja päivittyminen uudistuksen edetessä johtaa siihen, että lopullisten, yhteismäärältään yli 20 miljardin

euron vaikutusten tekeminen on mahdollista vasta syksyllä 2023, jolloin uudet sote-maakunnat ovat jo toiminnassa.

Heti uudistuksen voimaantulon jälkeen on oltava valmius tehdä tarvittavat korjausliikkeet kuntien rahoitusjärjestelmään.

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

kyllä pääosin

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

Voimaanpanolaissa säädetään varainsiirtoverovapaudesta silloin, kun siirretään kuntayhtymät varoineen ja velkoineen sote-maakunnille tai HUS-kuntayhtymälle. Esitetyt muutokset aiheuttavat täysin uuden tilanteen kuntien kiinteistöjen ja toimitilojen hallintaan. Tämä johtaa kenties jo ennen uudistusta, uudistuksen käynnistyttyä tai sidotun vuokra-ajan jälkeen tarpeeseen järjestellä kuntien kiinteistö- ja toimitilaomistuksia uudelleen. Nämä muutostarpeet ovat suoraa seurausta esitetystä lakipaketista ja muutoksista kuntien toimintaan. Nämä kiinteistöjen ja muiden toimitilojen uudelleen järjestelyt ja mahdolliset yhtiöittämiset tulee vapauttaa varainsiirtoverosta uudistuksen yhteydessä niin, että järjestely voidaan toteuttaa verovapaasti vielä sidotun vuokra-ajan (3+1 vuotta) jälkeen.

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereininen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä pääosin

73. Pidätekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä pääosin

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä pääosin

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä pääosin

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Uudistuksen muutuskustannuksia on vaikutusten arvioinnissa käsitelty vain karkealla tasolla eikä kokonaiskuvaa muutuskustannuksista tai niiden kompensatiosta pysty muodostamaan.

Sote-kustannuskehityksen hillintää ja keinoja siihen tulisi arvioida kattavammin.

Uudistuksen vaikutukset kuntiin

Uudistuksen kuntavaikutusten arviointia mm. kuntien rooliin, toimintaan, talouteen ja elinvoimaan ei voida pitää riittävänä. Uudistuksesta aiheutuvat merkittävimmät talouden muutosvaikutukset kohdistuvat kuntatalouteen ja ne voivat aiheuttaa suuria muutoksia kunnan verotulojen ja valtionosuuksien suhteeseen, kuntien talouden tasapainoon ja rahoitusasemaan. Vaikutuksia on tarkemmin kuvattu lausunnon aiemmissa vastauksissa.

Uudistuksen suoria ja välillisiä vaikutuksia kuntiin ja kuntien edellytyksiin vastata niille jäävistä tehtävistä tulisi arvioida merkittävästi tarkemmin ja monipuolisemmin. Tätä kautta olisi myös jatkovalmistelussa paremmat edellytykset löytää keinoja kuntia koskevien kielteisten vaikutusten rajoittamiseen, sekä niiden aiheuttamien riskien hallintaan

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

talous

muuta, mitä?

Henkilöstösiirrot, talous ja omaisuusjärjestelyt

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

Ottaako termi riittävästi huomioon pelastustoimen? Muuttuuko nimi, mikäli maakuntien tehtäväalat laajenevat jatkossa?

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Pohjois-Pohjanmaan sote-maakunta

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Onkalo-Särkikangas Irja
lin kunta